

PRAVICA
DO ZDRAVJA ♀

PRAVICA DO ZDRAVJA

Geji in lezbijke, biseksualni in transeksualni ljudje se soočamo s težavami, s katerimi se heteroseksualni ljudje ne srečujejo. Stopnja psiholoških, kroničnih stisk, depresivnosti, nizke samozavesti in tesnobe, samomorov in samodestruktivnega vedenja med nami je znatno višja od povprečja. Višja je stopnja uporabe in zlorabe drog ter alkohola in motenj hranjenja. Višja je stopnja brezdomstva, ki se pogosto povezuje s prostitucijo. Pogosteje pustimo šolo in zato ne realiziramo akademskih potencialov. Manj je pozitivnih spodbud in dogodkov. Vse to ima lahko dolgoročne, negativne učinke na naše zdravje.

Neenakosti v zdravju

Vendar pa naše zdravje večinoma ne bo deležno ustrezne zdravstvene pozornosti, dokler se ne soočimo z neenakostjo v zdravstvenih storitvah. Vzroke za neenakosti pri zdravstvenih storitvah bomo našli, če se bomo povprašali o razmerju med družbeno izključenostjo, neenakostjo in zdravstvenim statusom. Glavni razlogi slabega zdravja ljudi v gejevski & lezbični skupnosti so namreč homofobija, transfobija, heteroseksizem in družbena izključenost.

Definicija 'zdravja' po Svetovni zdravstveni organizaciji

Zdravje je stanje popolne telesne, duševne in socialne blaginje in ne le odsotnost bolezni in slabosti. Zdravje in bolezen sta posledici fizioloških in psiholoških procesov, na katere vplivajo družbeni, ekonomski in kulturni dejavniki.

Socialni model zdravja

zahteva, da zdravstvene politike in zdravstvene službe upoštevajo družbeno-kulturni kontekst, ki vpliva na zdravje in bolezen. Zdravstvene politike in službe naj bodo usmerjene k posamezniku: zavedajo naj se različnosti potreb ljudi.

Zdravje in GLBT skupnost

Zdravstvene teme, ki so še posebej izpostavljene v povezavi z GLBT skupnostjo, so dostop do zdravstvenih storitev; duševno zdravje; seksualno zdravje; reproduktivno zdravje; HIV; zloraba alkohola in drog; motnje hranjenja; nasilje v družini; zdravje v povezavi s transeksualnostjo in identitetnimi dejavniki, kot so družbeno-ekonomski status, spol, starost, hendikep, etnična pripadnost, geografska lokacija in drugo.

DROGE

GLBT skupnost predstavlja glede uporabe alkohola in drog ter njihove zlorabe populacijo visokega tveganja. Različne raziskave potrjujejo, da ima približno trideset odstotkov lezbijk in gejev težave zaradi zlorabe alkohola in drog ali je njih odvisnih. Odstotek je višji od heteroseksualnih ljudi, hkrati pa ne upada s starostjo, kar velja za splošno populacijo. Podatki niso dokončni, saj GLBT populacija ostaja še vedno in v veliki meri v nevidnosti.

Raziskava Centra za seksualno zdravje in HIV, Sheffield, Velika Britanija (2003):

- 98 % gejev ali biseksualcev pije, v primerjavi s 93 % splošne populacije.
- 50 % lezbijk ali biseksualk, ki živi v izolaciji, ima resne težave z alkoholom.
- 49 % lezbijk ali biseksualk pije več kot 14 enot na teden, 17 % jih pije več kot 22 enot na teden.
- 75 % gejev pod starostjo 36 let je že poskusilo droge, v primerjavi s 47 % splošne populacije.

Lezbijke, geji, biseksualni in transeksualni ljudje posegamo po drogah in alkoholu iz enakih razlogov kot heteroseksualni ljudje. Dodatni razlog je homofobija. Povezava med homofobijo in zlorabo drog ter alkohola je dokazana. Kot manjšinska skupina smo žrtve sistematične in stalne diskriminacije; to pa lahko vodi k občutjem odtujenosti, izoliranosti, obupa, nizke samozavesti, samodestruktivnemu obnašanju in zlorabi drog.

Zloraba drog

Zloraba drog se pogosto začne v zgodnjih najstniških letih, ko mladina prvič izkusi konflikte glede seksualne usmerjenosti. Obdobje razkritja je še posebej ranljiv čas. Skrivanje identitete in srečevanje s homofobijo – tudi s strani prijateljev in družine – imata lahko globoke učinke. Raziskave kažejo višje stopnje zlorabe drog med mladimi geji in lezbijkami kot pa heteroseksualnimi vrstniki in vrstnicami.

Kam?

Institucionalna zdravstvena pomoč se pogosto pokaže kot nezadostna, saj ne omogoča dobrodošlega in podpornega okolja. Zdravstvene službe se pogosto ne zavedajo homofobije kot enega ključnih dejavnikov zlorabe drog. S spregledanjem homofobije ali izogibanjem vprašanjem o seksualni usmerjenosti pa so pogosto spregledani tudi bistveni problemi ali možni dejavniki. Pri zdravstveni pomoči lahko prihaja do diskriminacije, neustreznega svetovanja ali zdravljenja: pogoste so heteroseksualne pristranskosti, neznanje glede GLBT tematik, nepoznavanje povezav med homoseksualnostjo in zlorabo drog ali napačno povezovanje. Zaradi navedenih razlogov manj verjetno obiskujemo institucionalne centre za pomoč. Manjše število kaže, da tudi tisti, ki se poslužujejo institucionalnih zdravstvenih služb, ne identificirajo svoje seksualnosti. GLBT skupnost zato raje obiskuje zdravstvene in podporne centre, ki delujejo pod okriljem GLBT organizacij.

Ukrepi za boljše zdravje v GLBT skupnosti

Preprečevanje homofobne diskriminacije. Izboljšanje dostopa do zdravstvenih storitev. Doseganje enakosti pri zdravstvenih storitvah oziroma njihove ustreznosti. Razvijanje izobraževanja zdravstvenih delavcev in delavk o različnosti. Razvijanje podpornih storitev ter sodelovanja med zdravstvenimi institucijami in GLBT organizacijami.

Zdravstvene politike in storitve se morajo začeti usmerjati k vključevanju gejev, lezbijk, biseksualnih in transeksualnih ljudi oziroma k upoštevanju različnih potreb različnih populacij!

Informacije

GALFON, sos in info nekomercialna linija za lezbijke in geje: 01 43 24 089

Lezbična knjižnica in arhiv, Metelkova 6, Ljubljana

Lezbični klub Monokel, Masarykova 24, Ljubljana

Gejevski klub Tiffany, Masarykova 24, Ljubljana

www.ljudmila.org/lesbo

www.ljudmila.org/siqrd

Pazite na prijatelje in prijateljice, ljubimce in ljubimke ter nase.

ŠKUC-LL

Metelkova 6

1000 Ljubljana

Telefon: 01 432 73 06

Fax: 01 232 91 85

Elektronski naslov: sekcijaskuc@mail.ljudmila.org

Spletna stran: www.ljudmila.org/lesbo

Besedilo: Nataša Velikonja

Oblika: Barbara Predan

Tisk: Stane Peklaj

Projekt sta omogočila Društvo ŠKUC in
Urad za mladino Republike Slovenije

Ljubljana, julij 2004

PRAVIÇA
♀